ה א מיי׳ פ״א מהלכות מגילה הלכה א סמג עשין ד טור ש"ע א"ח סי תרפו סעיף ב:

מבטלין ° והלא אחר הקריאה יש הרבה שהות לעבודה

ואחר כך יקראו המגילה לבדם וי"ל

דטוב לקרות עם הלבור משום דהוי

טפי פרסומי ניסא:

קיישינן שמא שד הוא. פירש

לעיר [היכא דשכיחי מזיקין] כגון

בשדה ובלילה וכן היה יהושע לר על

יריחו בשדה רחוק ממחנה ישראל

אבל במקום שבני אדם מלויין אין לחוש דאל"כ אדם שאמר לנו [בלילה

בעירן כתבו גט לאשתי היכי כתבינן

ניחוש שמא שד הוא [ולא נכתוב] עד

דנחזי ליה בבואה דבבואה ולא אשכחן

דפריך ליה גמרא אלא גבי מי שהושלך

בבור פרק התקבל (גיטין דף סו. ושס): אמש בשלתם תמיד של בין

בטלוהו בשלמה תלמוד תורה בטלו

לפי שהיו לרים על העיר כל ישראל

אבל הכהנים אמאי לא היו מקריבים

התמיד וי"ל לפי שהארון לא היה

במקומו כדאמר פרק הדר (עירובין דף

סג:) והכהנים נושאין את הארון וא"ת

והיכי משמע לישנה דקרה דבטלו

התמיד ותלמוד תורה ויש לומר

דה"פ מדקאמר הלנו אתה הכי קאמר

בשביל תלמוד תורה באת דכתיב

תורה לוה לנו אם ללרינו או בשביל

הקרבנות שמגינים עלינו מלרינו:

עתה באתי. פי׳ ריב״ן על תלמוד

ועתה כתבו לכם [את] השירה הזאת (דנרים לא): 6 רילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק. לא כתיב בהאי

קרא כן אלא כשצר על יריחו כתיב

וילן בלילה ההוא בתוך העם וכשלר

על העי כתיב וילך ש בלילה ההוא בתוך

העמק ודרך הש"ס הוא לקלר הפסוקים ולערבם יחד כמו ונתן

הכסף וקם לו (ערכין דף לג.) ר):

תורה באתי דכתיב ביה

הערבים. קשה אמאי

ריב"א דדוקא חוץ

תורה אור השלם

1. אַלָּה הַמִּצוֹת אֲשֶׁר צְוָה יִי את משה אל בני ישראל ויבינו במקרא: נחמיה חח 3. ביום ההוא יגדל המספד בָּבְקְעַת מְגִּדּוֹן: בְּבָקְעַת מְגִּדּוֹן:

4. וראיתי אני דניאל לבדי אָת הַמּרְאָה וְהָאֵנְשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רְאוּ אֶת הַמִּרְאָה אֵבְל חֲרָדָה גְּדֹלָה נָפְּלְה צליהם ויברחו בהחבא: . דניאל י ז

ר והימים הַאַלֵּה נְזְכָּרִים נ. וְּנָיְשֵׁים בְּבֶל דּוֹר וְדְוֹרְ מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינְה וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר וִימֵי וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר וִימֵי ּוּבְדִינֶה וְעִיר וְעִיר וִימֵי הַּמִּדִינֶה וְעִיר וְעִיר וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ נפון ים הָאָלֶה לא יְעַבְּה לֹא מָתוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזְבָרֶם לֹא יָסוּף מִזְרָעָם: אסתר ט כח 6. וְיְהִי בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ. וישא עיניו וירא והנה איש וְיָשָׁא צֵּילְיוֹ זְיֵן א וְיְבּּוּי אָפּ עמֵר לְנָגָדּוֹ וְתַרְבּוֹ שְׁלוּפְּה וַיֹּאמֶר לוֹ הַלְנוּ אָתְּה אִם לְצָרֵינוּ: וַיֹּאמֶר לֹא כִּי אֲנִי לְצָרֵינוּ: וַיֹּאמֶר לֹא כִּי אֲנִי יְּלְבֶּלֵי אֵי עַתְּה בָּאתִי וַיִּפּּל יְהוֹשֶׁע אֶל פָּנְיו אַרְצָה וַיִּשְׁתְחוּ וִיֹאמֶר לוֹ מָה אֲדֹנִי מְדַבַּר אֶל עַבְּדוֹ:

יהושע ה יג. יד 7. וְיְשִׁימוּ הְעָם אֶת בְּל הַמְּחֲנָה אֲשֶׁר מִצְפּוֹן לְעִיר וְאָת עֲקָבוֹ מִיְם לְעִיר וַיֵּלֶּךְ יְהוֹשֶׁע בַּלִּילְה הַהוּא בְּתוֹךְ ישלחם יהושע ויַלְכוּ אֵל לְנֵוּם יְּוּוּשְׁעַ וַיִּלְּכוּ אֶל אָרֶב וַיִּשְׁבוּ בִּין בִּית אַל הָעִי מִיָּם לְעָי וַיִּלָּן הושע בַּלַיְלָה הַהוּא בְּתוֹךְ יהושע ח ט

גליון הש"ם

גמ' שכחום וחזרו ויסדום. לקמן יח ע"א סוכה מד ע"א: שם אונקלום הגר אמרו. ע" ירועלמי דמסכמין פ"א הלכה ט: שם כמספרא דאחאב. ב"ק יו ע"א תוד"ה והלא: ע" נ"ק א ע"ם מוד"ה והכם. רש"י ד"ה ויקראו כו' בספר עורא כתיב. ע" סוכה יצ ע"ל נכש"י ד"ה ללו ההר ומ"ש שס: תום' ד"ה מבמלין כו'

רבינו חננאל

וכך היה מסורת בידם מן . הנביאים להיות הפתוחים ראמצע תיבה והסתומים בסוף ויסדום. והוא עוד אמר תרגום של תורה אונקלוס הגר אמרו של והור אונקלוס וגו אמור (מפני) [מפי] ר׳ אליעזר ור׳ הושע, כאשר למד אותו כך לימדוהו לאחרים. ושל נביאים יונתן בן עוזיאל אמרו, כמו שהיה מסורת בידם של חכמים מפי חגי זכריה ומלאכי. ותרגום משיח. ואקשינן והא תרגום של תורה בימי עזרא הוה. דכתיב ויקראו בספר [ב]תורת האלהים תרגום,

מלמד פסוקים, ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים, ואמרי לה אלו המסורת. ופרקינן אין תרגום מיהוה הוה בידייהו מקמי עודא, ושכוחוב רובן דאינשי ואתא אונקלוס הגר בןפנין ר׳ אליעזר ור׳ יהושע ויסדיה למיקרי ביה בציבור. מיהו מילי דאורייתא מיגליין, כלומר רובן מפורשין הן. אבל של נביאים מסותמין הן, דהא לולי התרגום של זה הפסוק ביום ההוא יגדל המספד בירושלם כמספד הד[ד]רימון וג׳, לא הוינן ידעינן פירוש׳א דהאי פסוקא. ולפיכך נודעזע העולם, שגילה הטעמים שהיו נעלמים. וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה, מאן נינהו אנשים שהיו עמר, זה חגי זכריה ומלאכי. ולמה נפלה חרדה גדולה עליהן, דאף על גב דאינהו לא חזו מזלייהו חזו. <mark>וכיון</mark> דמדינה ומדינה ועיר ועיר לדרשא הוא דאתיין כדאמרן, משפחה ומשפחה מאי דרשת יין כאבר. ביה. ואסיקנה משפחות כהנים ולוים, וכדתניא כהנים המתעסקין בעבודתן ולויים בדכנן וישראל במעמדן, כולן מבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה. מיכן סמכו של בית רבי שמבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגילה, אם הכהנים מבטלין עבודתן, תלמוד תורה לא כל שכן. ואקשינן וכי עבודה חמורה מדברי תורה, והכתיב ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא [וגר׳] ויאמר לא כי אני שר צבא ה׳ עתה באתי. אמר לו אמש ביטלתם תמיד של ביז הערבים ועכשיו ביטלתם תלמוד תורה. ועל איזה מהז באתה.

אמר לו עתה באתי. כלומר על תלמוד תורה שבטלתם אותה עתה. הנה תלמוד תורה חמור מעבודה.

ויש לומר דכיון דמשהאיר היום הוי זמן עבודה והם מניחין אותה

ם מהוה הוו כו'. ואורחא דקוגיא דגמ׳ עי להקשות דבר שאינו עד

בנם היו עומדין אין מהוה הוו ולא הוו ידעי הי באמצע תיבה והי בסוף תיבה ואתו צופים ותקינו פתוחין באמצע תיבה וסתומין בסוף תיבה סוף סוף יאלה המצות שאין נביא עתיד לחדש דבר מעתה אלא ישכחום וחזרו ויסדום וא"ר ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא תרגום של תורה •אונקלום הגר אמרו מפי ר' אליעזר ור' יהושע תרגום של נביאים יונתן בן עוזיאל אמרו מפי חגי זכריה ומלאכי ונזדעזעה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה יצתה בת קול ואמרה מי הוא זה שגילה סתריי לבני אדם עמד יונתן בן עוזיאל על רגליו ואמר אני הוא שגליתי םתריך לבני אדם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא אלא לכבודך עשיתי שלא ירבו מחלוקת בישראל ועוד ביקש לגלות תרגום של כתובים יצתה בת קול ואמרה לו דייך מ"ט משום דאית ביה קץ משיח ותרגום של תורה אונקלום הגר אמרו והא שמר רב איקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב מאי דכתיב יויקראו בספר תורת האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא ויקראו בספר תורת האלהים זה מקרא מפורש זה תרגום ושום שכל אלו הפסוקין ויבינו במקרא אלו פיסקי מעמים ואמרי לה אלו המסורת שכחום וחזרו ויסדום מאי שנא דאורייתא דלא אזדעזעה ואדנביאי אזדעזעה דאורייתא מיפרשא מלתא דנביאי איכא מילי דמיפרשן ואיכא מילי דמסתמן דכתיב יביום ההוא יגדל המספד בירושלם כמספד הדדרימון בבקעת מגידון יואמר רב יוסף יאלמלא תרגומא דהאי קרא לא ידענא מאי קאמר ביומא ההוא יסגי מספדא בירושלים •כמספדא דאחאב בר עמרי דקמל

יתיה הדדרימון בן מברימון ברמות גלעד וכמספרא דיאשיה בר אמון דקטל יתיה פרעה חגירא בבקעת מגידו לוראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא ∘מאן נינהו אנשים אמר ר' ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא זה

חגי זכריה ומלאכי יאינהו עדיפי מיניה ואיהו עדיף מינייהו אינהו עדיפי מיניה דאינהו נביאי ואיהו לאו נביא איהו עדיף מינייהו דאיהו חזא ואינהו לא חזו וכי מאחר דלא חזו מ"ם איבעיתו אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזו אמר רבינא שמע מינה האי מאן דמיבעית אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי מאי תקנתיה "ליקרי ק"ש ואי קאים במקום הטנופת לינשוף מדוכתיה ארבע גרמידי ואי לא לימא הכי עיזא דבי מבחי שמינא מינאי: והשתא דאמרת מדינה ומדינה ועיר ועיר לדרשה משפחה ומשפחה למאי אתא אמר רבי יוסי בר חנינא להביא משפחות כהונה ולויה שמבמלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה דאמר רב יהודה אמר רב שאכהנים בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדן כולן מבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה תניא גמי הכי כהנים בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדן כולן מבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה מכאן סמכו של בית רבי שמבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגילה קל וחומר מעבודה ומה עבודה שהיא חמורה מבטלינן תלמוד תורה לא כל שכן ועבודה מגילה קל חמורה מתלמוד תורה והכתיב יויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עומד לנגדו [וגו'] וישתחו (לאפיו) ∞והיכי עביד הכי והאמר רבי יהושע בן לוי אסור לאדם שיתן שלום לחבירו בלילה חיישינו שמא שר הוא שאני התם דאמר ליה כי אני שר צבא ה' ודלמא משקרי גמירי דלא מפקי שם שמים לבמלה יאמר לו אמש במלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו במלתם תלמוד תורה אמר לו על איזה מהן באת אמר לו יעתה באתי מיד יוילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק אמר רבי יוחנן

בנם היו עומדין. שהיתה חקיקתן משני עבריהן הלכך שאר אותיות מבמלדין בהנים מעבודתן לשמוע מקרא מגילה. וקשהאתאי יש להן מקום דבק אלא מ"ם וסמ"ך היתה באויר 0 (ודוקא בסתומים). ואפשר היה לו לתרך הך (ברייתא) דרב חסדא בסתומין וכי אתמר הך דרבי ירמיה בפתוחין והכי מוכח בפרק הבונה במסכת שבח⁶⁰ אלא בשביל הקריאה משום הכי קרי ליה ביטול וא"ת ויעשו עבודתן מיד הא טפריך לה מילתא דשויא לתרוייהו:

> דטרח ומעמידה על בורייה מפי רבי ע"כ: שלה ירבו מחלוקת. לפרש מקראות הסתומים: קד משיח. בספר דניאל: ויקראו בספר תורת האלהים וגו'. ° בספר עורא כתיב: זה מקרא. לשון עברי של חומש: הפסוקים. היאך נפסקין: פיסקי הטעמים. הנגינות קרויין טעמים: אלמלא תרגומה דהחי קרה כו'. שלה מלינו בכל המקרא הספד להדדרימון בבקעת מגידו ויונתן תרגמו לשני הספידות הדדרימון ברמות גלעד (מלכים א כב) ויאשיהו בבקעת מגידו כדמפרש בספר מלכים (ב כג): דאינהו נביאי. שנתנבאו לישראל בשליחותו של מקום והוא לא נשתלח לישראל בשום נבואה: מאי טעמא איבעיתו. דכתיב בקרא אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא: מולייהו. שר של כל אדם למעלה: לינשוף. ידלג: וישראל במעמדן. עומדין על תמידי לבור בשעת הקרבן כדתנן במסכת תענית (דף כו.) תשמרו להקריב לי במועדו היאך שומר אם אינו עומד על גביו תיקנו נביאים הראשונים כ"ד משמרות על כל משמר ומשמר היה מעמד כו': והיכי עביד הכי. שהשתחוה לו דכתיב ויפול על פניו וישתחו: אמש ביטלתם כו'. בתשובהם שהשיבו עתה באתי אנו למדין תחלת דברי המלאך האשימן בשני דברים אמש כלומר כשהעריב היום היה לכם להקריב תמיד הערב ובטלתם אותו ונשתהיתם במארב העיר חנם שאין זמן מלחמה בלילה [משתחשך]: **ועכשיו**. שהוא לילה היה לכם לעסוק בתורה שהרי אינכם נלחמים בלילה: עתה בחתי. על של עכשיו: מיד וילן יהושע בלילה ההוא בחוך העמק. לא באותו הלילה כחיב אלא בלילה שלר על העי. והכי קאמר מיד חזר יהושע מדבריו וכשבא לילה אחר במצור עסק בתורה:

שכן מחחות (חברים ה). הרי שהיה בכל מה בכל מה בכל מה בכל מה בכל מה בכל מחות לה בכל מחות מובל, אפילו הכי שהיה הולך לשחוט את פסחו וגר'. הכי שהיה כהן גדול ומיר והולך לשחוט את פסחו וגר'. הכי שהיה הול היה מה מה בכל מה מוכה מנות היה בכל מה מה מה מנות היה מה מה בכל מה מוכה בכל מה מה בכל מה מוכה בכל מה מה בכל מה הוא בכל מה בכל מ ים). ת"ל ולאחותו. לא לאנירן אלא להלי ולנת לשים שיש עליו קיוטות הכב ועסקי מלה, לאחותו הוא דהיהי הסכים במנו במני שלא ליטמא אבל מיטמא למת מלוה (מנהדרין שם). שדוחה את לא תעשה שבתורה. לאו דלא מסור (שבת צד: שרובין מא: ועיי ברבות ים). כרך וכל הסמוך לו כו' נדון ככרך. וקורין בט"ו (לעיי ב:). בית מושב עיר חומה. בית שהשב ונכנה בעיר חומה, דמשמע שסוקף ולבסוף ישב (עורבין דב:). עשרה בטלנין. בני אדם כשרים בטלו ממלאכתן לעסוק בלכך לצור ולבא קודמין לבית הכנסת כדי שיהיו תלוין עשרה לעת התפלה ומתפרנסים משל לבור (ב־ק פב. ורער־ז דקפו ה.). אשר לוא חומדה. לוא כתיב. משמע לא ומשמע לו, כלומר אין לו עכשיו והיה לו מומה קודם לכן, הוה נמי בית חלוט בהו (ערכין לב. וער־תום־שם).

ג) [עי' תוס' צ"ק ג: ד"ה כדמתרגס], ד) [סנהדרין לג:], ה) שהיה דניאל מתמה עליהם שהוא ראה והמה לא ראו ומשני שהיו מזו״מ שהיו נהם מענה גדולה ממנו שהיו נביאים והם לא ראו זה היתה התמיה שלו, 1) [שם לד.ו. ז) ושם ע"שו. ק) וערכיו ל. ז, ז) (טט ש"מן, ט) (נוליק) ד. ושם איתא ר"י אמר שמואלן, ט) סנהדרין מד., י) עירובין סג: [סנהדרין שם:], כ) [וכן איתא בסנהדרין מד: ועי במוס' דהכא ב״ה וילן וכו׳ אבל בעירובין קג: וילד ורו׳ אחר רדי מיתם ויכך וכרי סתר רבי יומק מלמד שהלך בעומקה וכרי וע"ש בתוס' ד"ה מיד וילך וכר'], ט אינו בפיי אחרים, מ) [דף ס יותר בפיי מתונים, מז [קף קד_], כ) נ"אפריק, ס) נ"אומשני מהוה, ע) [צ"ללחרץ], ס) בע"יו: מתשובה, ל) [ועי" תוס' עירובין סג: ד"ה מיד דגרסי וילך שס], ה) ויהושעו, ל) וועי׳ מוס׳ שבת קרח. ד"ה ונתן ועירובין טו: קרח. ד"ה ונתן ועירובין טו: ד"ה בכתיבה ובמו"ק ח. ד"ה נפקא ולקמן כ. ד"ה דכתיב ומנחות מד: ד"ה מנחתם],

מוסף רש"י

אלו הפסוקין. עד היכן ארו וובסוקן. על הסכן מסיים כל פסוק ופסוק, ולהכי קרי להו שום שכל, שיכול להשכיל בין כל פיסוק ופיסוק (נדרים לז:). לינשוף. יקפון (בכורות ג:). גרמידי. למות לימא הכי כו׳. לחש כלומר לך אלל העזים והניחני (סנהדרין צד.). והיכי צביד הכי. דמשתחוה לחדם בלילה, דכיון דאמר לו הלנו אתה אם לצרינו, מכלל דלילה בפנט, זכיון דמנוו כו יהנו אתה אם לצרינו, מכלל דלילה הוא, דאי ביממא וכי לא היה מכיר בין שרי ישראל לשרי אומות העולם וסנהדריו תם. שמא שד הוא. וחיו מוליאין שם שמים על המזיק, ושלום שם שמים הוא שנאמר ושלום שם שמים הוא שנאמר (שופטים ו) ויקרא לו ה' שלום, כ"ם שחין משתחוה דדומה נסתמוה נסעילים (טנהדרין ב). אמר לו אמש בטלתם בר. עתה נאמי דרשינן, מדקאמר ליה עתה באתי מכלל דמילתא אחריתי אמר ליה, דמהדר ליה עתה באתי (סנהדרין מד: וכעי"ז ערובין סג:). אמש בטלתם תמיד של בין הערבים. היום כשהעריב בין הערבים קרי ליה נתי אתש, שאין זה אלא לשון . (סנהדרין שם) **כערכ** ביטלתס התמיד (ערוביו שם). ועכשיו בטלתם תלמוד תורה. ועכשיו שחשיכה חתם מבטלים תלמוד תורה, לפי שהיו עסוקים במלחמה ביום לא היה להן עת לעסוק בתורה אלא בלילה (שם) וכיון דביום מחת יכולין לעסוק בתורה מחתת עסקי תלוות לעסוק בתורה אחת עסקי תלוות לעסוק בתורה לעסוק בתורה בלילה. והיה לד לשכב בגלגל ששם המתנה ולא במצור (חנהדרין שם). עתה באתי. על של עכשיו באתי ליפרע, מיד מהר יהושע ולא הוסיף עוד לבא במצור בלילה לכך נאמר בעי וילן יהושע וגו' (שם) והדבר מוכיח שעל עסקי קרל החכינה כמלחמה של עי קרל החכינה כמלחמה של עי שהיתה החכיה (עירובין שם). אין מועד בפני תלמיד חכם. שיכולין להספידו (מודק בו). ולהכנסת כלה. ללוותה מבית אביה לבית חופתה ולקחו